

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Schroderus, M. & Tervasoff, P. 2022. Onnistunutta yhteistyötä lastensuojelun tarpeisiin – sosionomiopiskelijat ja ammattilaiset kehittämässä opetusta. Oamk Journal 4/2022. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2022020317553>

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Onnistunutta yhteistyötä lastensuojelun tarpeisiin – sosionomiopiskelijat ja ammattilaiset kehittämässä opetusta

7.2.2022 - Schroderus Mira, Tervasoff Päivi

Euroopan sosiaalirahaston rahoittamassa Osaamista sijaishuoltoon -hankkeessa on mukana ammatillisia oppilaitoksia ja ammattikorkeakouluja, Oulun ammattikorkeakoulu on yksi niistä. Hankkeen tavoitteena on lastensuojelun sijaishuoltoon liittyvän osaamisen kehittäminen sekä työelämän ja oppilaitosten yhteistyön lisääminen. Tämän johdosta hankkeessa kehitettiin yhdessä opiskelijoiden ja alan ammattilaisten kanssa Sijaishuoltoa perheissä ja yksiköissä -opintojakso. Opiskelijat osallistuivat opintojakson kehittämiseen Projektiharjoittelu-opintojakson puitteissa, joka toteutettiin sosiaalipedagogiikkaa ja osaamis- ja ongelmaperustaista oppimista hyödyntäen.

Osaamista sijaishuoltoon -hankkeen yhtenä keskeisenä tavoitteena on lisätä yhteistyötä koulutuksen järjestäjien ja lastensuojelun yksiköiden välillä. Yhteistyöllä toivotaan helpotusta rekrytointiin ja osaavien työntekijöiden saamiseen. Moni tuleva sosionomi opiskelee lastensuojelua ja harjoittelee lastensuojelun sijaishuollossa.

Hankkeessa selvitettiin myös opiskelijoiden ja sijaishuollon ammattilaisten koulutustarpeita. Lait ja asetukset sekä kirjaamis- ja vuorovaikutustaidot korostuvat lastensuojelun sijaishuollon työssä, unohtamatta kriisi- ja traumaosaamista sekä mielenterveys- ja päihdeosaamista. Selvityksissä tuli esille opiskelijoiden ja ammattilaisten toiveet täsmäkoulutuksesta sijaishuoltoon. Lisää koulutusta koettiin tarvittavan päihteistä, mielenterveydestä ja kiintymyssuhteista. Opiskelijat toivoivat teoreettisten tietojen lisäksi myös käytännön tietoja ja taitoja, kokonaisvaltaista näkemystä sijaishuollosta ja valmiuksia haastaviin asiakastilanteisiin (ks. [1] [2] [3]).

Opetuksen suunnittelussa lähtökohtana oli lisätä yhteistyötä työelämän kanssa ja tarjota opiskelijoiden toiveiden mukaista koulutusta. Näin päädyttiin kehittämään yhdessä opiskelijoiden ja alan ammattilaisten kanssa lastensuojelun sijaishuollon opintojaksoa (kuva 1). Ajatuksena oli antaa heille aktiivinen rooli opetuksen kehittämisessä. Suunnittelun pohjana käytettiin Ossi-hankkeen selvityksissä saatuja tietoja koulutustarpeesta, sekä opiskelijoiden ja ammattilaisten ideoita opintojaksosta.

KUVA 1. Sosionomiopiskelijat Karoliina, Minna, Oiva ja Eppu tekemässä opetusvideota ”Jälkihuoltosuunnitelma”. Kuvauspaikka Oamkin Mahdollistava koti (kuva: Päivi Tervasoff)

Työnimenä ”Sijaishuoltoa perheissä ja yksiköissä”

Projektin suunnittelu lähti liikkeelle lounaskeskustelusta, jossa me lehtorit visioimme, miten voisimme parhaiten vastata kentältä tulleeseen osaamisen tarpeeseen opintojakson muodossa. Suunnitteluvaiheessa opintojakso sai työnimen Sijaishuoltoa perheissä ja yksiköissä. Ensimmäisenä ajatuksena oli, että opintojakso tulee toteuttaa yhteistyössä opiskelijoiden ja ammattilaisten kanssa heidän

tarpeitaan kuunnellen. Yhteistyön tekeminen työelämän toimijoiden kanssa on usein oppilaitosten tavoitteena, mutta hektisen työtahdin johdosta jäävät toteuttamatta niin loistavat pedagogiset suunnitelmat kuin asiantuntijoidenkin visiitit. Ossi-hanke antoi tähän kuitenkin loistavat raamit.

Suunnitteluvaihe aloitettiin etätyöaikana kävelykokousten eli vapaan ideoinnin keinoin, sillä ulkoilma, luonto ja liikkuminen lisäävät aktiivista ja luovaa ajattelua (ks. [4]). Yhdeksi oleelliseksi opetusvälineeksi valikoituivat opetusvideot. Päätimme lähestyä perhehoitajia, sosionomiopiskelijoita ja työelämän yhteistyökumppaneitamme sijaishuollon yksiköistä ja kysyä heidän halukkuuttaan osallistua videoiden tekemiseen (kuva 2).

KUVA 2. Videointia opiskelijoiden kanssa. Kuvassa lehtori Mira Schroderus sekä sosionomiopiskelijat Oiva, Karoliina, Minna ja Eppu. Kuvaspaikka Oamkin Mahdollistava koti (kuva: Päivi Tervasoff)

Osallistumisesta osallisuuteen – opetusvideot ammattilaisten ja opiskelijoiden tekemänä

Saimme lämpimän vastaanoton lastensuojelun ammattilaisilta, sillä aiheemme koettiin tärkeäksi. Opetusvideoiden perusajatuksena oli, että työelämän edustajat saavat kertoa vapaamuotoisesti työstään yksiköissä ja perhehoidossa. Videoissa lastensuojelun asiantuntijat kertoivat omasta työstään, alan asiantuntijuuden vaatimuksista ja siitä, mitä he toivoivat tulevilta harjoittelijoiltaan tai työntekijöiltään. Perhehoitajan työtä ja yksikön näkökulmaa yhdistävät videoklipit kokosivat taitavasti asiasisällöt molemmista näkökulmista. Teemoina olivat arki, haaste ja kohtaaminen perhehoidossa ja yksiköissä. Lisäksi kaksi työelämän edustajaa esitteli organisaatioidensa toimintaa ja kehittämistyötä (kuva 3).

KUVA 3. Heinäsalmikodin Ari ja Tiina (kuva: Päivi Tervasoff)

Lähetimme oppilaitoksemme kaikille tuleville sosionomeille sähköpostia mahdollisuudesta osallistua opintojakson videoiden suunnitteluun ja toteutukseen.

Kuusi sosionomiopiskelijaa ilmoittautui rohkeasti mukaan projektiin. He eivät tienneet, niin kuin emme mekään, millainen yhteistyö oli alkamassa.

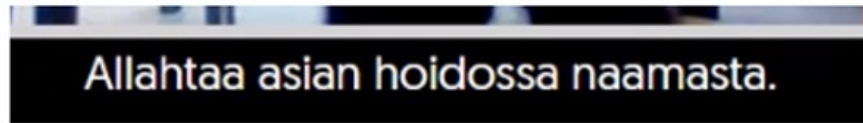
Opiskelijat saivat itse pienryhmissä suunnitella käsikirjoitukset lastensuojelun sijaishuollon työntekijän ja asiakkaan kohtaamisiin liittyen. Tämän jälkeen muokkasimme niitä yhdessä Teams-palaverissa. Opiskelijat analysoivat toistensa käsikirjoituksia ja kehittävät niitä yhdessä. Videoklippien teemoiksi valikoituivat osallistava kirjaaminen, nuoren paniikkikohtaus, riitelevät päihtyneet vanhemmat, nuoren huolet perhehoidossa, alkupalaveri ja jälkihuoltosuunnitelma. (Kuva 4.)

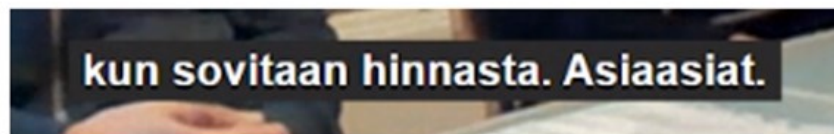
KUVA 4. Videosta "Alkupalaveri". Kuvassa sosionomiopiskelijat Minna, Eppu, Oiva ja Karoliina. Kuvauspaikka Oamkin Mahdollistava koti (kuva: Päivi Tervasoff)

Opiskelijat suunnittelivat myös videoklippeihin kuuluvat oppimistehtävät sekä alustavan että täydentävän oppimismateriaalin muun muassa kirjallisuuskatsauksen avulla. Videoinnit toteutuivat kahden kuukauden aikana, jolloin sekä opiskelijat että me lehtorit opimme paljon videoiden tekemisestä. Opiskelimme uuden medianhallintajärjestelmä YuJan käyttöä, editoimme yhdessä ja nauroimme

automaattiselle tekstitykselle (kuva 5). Uurastuksemme lopputulos oli 12 opetusvideota.

Voidaan lähteä, asia on hoidossa.

Kun sovitaan ohjaajien kanssa.

KUVA 5. Automaattinen tekstitys ja alla oikea teksti

Sosiaalipedagoginen ote opintojakson suunnittelussa ja toteutuksessa

Opiskelijoiden mukaan ottaminen lastensuojelun opetuksen suunnitteluun on erilainen tapa kehittää ja suunnitella uutta opintojaksoa. Samalla kun opiskelijat kehittivät opintojaksoa, he oppivat kehittämistyön lisäksi myös substanssista. Opiskelijat kokivat, että projekti oli mielenkiintoinen ja uudenlainen tapa oppia aiheesta. Heidän mukaansa projekti auttoi omaksumaan lastensuojelun teoriaa.

Sosionomiopiskelijoiden tekemät käsikirjoitukset lisäsivät heidän osaamistaan sijaishuollosta, heidän päästessä perehtymään teemaan tavanomaisesta poikkeavalla tavalla. Opiskelijat pääsivät perehtymään Projektiharjoittelu-opintojaksossa mahdollisiin asiakastilanteisiin. Palautteissa tuli esille, että opiskelijoiden mielestä "tämä oli huippu juttu", että he saivat oppia projektissa juuri asiakastilanteista.

Opiskelijoiden aktiivista osallisuutta pyrimme pitämään arvossa myös käsikirjoitusten työstövaiheessa. Opiskelijoiden kanssa tapasimme säännöllisesti Teams-palavereissa, jossa käsitelimme käsikirjoituksia. He lähettivät meille käsikirjoitukset etukäteen luettavaksemme ja kommentoivaksemme. Emme korjanneet tai muuttaneet niissä mitään ilman keskustelua muutosehdotuksia.

Opiskelijat päättivät pääsääntöisesti, mitkä muutokset huomioidaan. Muutettavat asiat liittyivät yleensä laki- tai teoriatietoon. (Kuva 6.)

KUVA 6. Kuvassa videon ”Nuoren paniikkikohtaus” jälkipuintia. Esiintyjinä sosionomiopiskelijat Eppu, Minna ja Karoliina. Kuvauspaikka Oamkin Mahdollistava koti (kuva: Päivi Tervasoff)

Sosiaalialaan kuuluu sosiaalipedagoginen ajatus, jonka mukaan osallistamalla saadaan kokemusta ja ymmärrystä. Sosiaalipedagogiikan pedagogisen ulottuvuuden määrittävä tekijä on sosiaalinen ja sosiaalipedagogiikkaa liitetään sosionomin tutkintoon [5]. Opintojaksomme suunnittelussa korostuivat ennen kaikkea yhteisöllisyys, toimijuus ja innostavuus (ks. [5]). Lisäksi tasavertaisuus, dialogisuus ja yhteinen reflektointi toteutuivat käsikirjoitusprosesseissa ja videoiden tekemisessä, sillä ainoastaan tema oli lyöty lukkoon ennen opiskelijoiden ja opettajien yhteistyön aloittamista. Toimintaan liittyvät päätökset tehtiin yhdessä keskustellen.

Opettajajohtoisuus pääsi tasavertaisempaan asetelmaan, jossa opiskelijoille syntyi kokemus arvostavasta ja kunnioittavasta yhteiskehitystyöstä. Näin ollen sivusimme myös osaamis- ja ongelmaperustaista oppimista (ks. [6]), jossa perinteinen opettajajohtoinen opetus vähenee ja työelämäläheinen oppiminen lisääntyy. Tällä tavoin tulee enemmän ohjattuja oppimisprosesseja, joissa keskeistä on opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus [6].

Opiskelijat kommentoivat projektia, siihen liittyvää ohjausta ja videointipäivää erittäin positiivisesti ja kommentteista paistoi tyytyväisyys heidän oppimaansa (kuvio 1).

KUVIO 1. Opiskelijapalautteet (kuvio: Mira Schroderus)

Lopputuloksena onnistunut hanketyön ja opetuksen yhdistäminen

Opiskelijat ja opettajat olivat erittäin tyytyväisiä sekä Projektiharjoittelu-opintojakson että kehitetyn Sijaishuoltoa perheissä ja yksiköissä -opintojakson sisältöihin. Uuden opintojakson teknisessä toteutuksessa olisi kuitenkin ollut parantamista. Opiskelijat olisivat toivoneet yhteistyötä esimerkiksi media-alan opiskelijoiden kanssa, jotta itse

tuotoksista eli videoista olisi saatu laadukkaampia. Yhteistyötä korkeakoulun eri alan opiskelijoiden ja toimijoiden kanssa tarvittaisiin lisää.

Opiskelijat pystyivät osallistumaan Ossi-hankkeeseen Projektiharjoittelu-opintojaksolla, ja he saivat opintojaksosta 3–6 opintopistettä. Tämä vaati opiskelijoilta nopeaa reagoitua tarjolla olevaan mahdollisuuteen, rohkeutta heittäytyä tuntemattomaan ja tarpeeksi väljyyttä muissa opinnoissa tai henkilökohtaisessa elämässä. Opiskelijoilta tulikin palautetta, että tiukka aikataulu oli käytännössä ainoa negatiivinen asia koko projektissa. Toisaalta intensiivinen aikataulu sai myös positiivista palautetta, sillä esimerkiksi eräs opiskelija koki sen sopivan tiiviinä.

Opintojakson kehittäminen ja sen luominen on usein yksittäisen opettajan tai pienen tiimin yhteistyötä. Ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyötä tiivistämällä saisimme enemmän työelämälähtöisiä opintojaksoja. Työelämälähtöisyys ja työelämäyhteistyö on sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen vahvuus [7]. Unohtamatta alalle opiskelevia, joilla on suuri tarve yhdistää oppimaansa teorian tietoa aitoon kokemukseen.

Aina ei tarvitse oppia teoriaa ensin. Kokemuksellisuuden ja toiminnallisuuden lisääminen osallistaa. Tulevaisuudessa Sijaishuoltoa perheissä ja yksiköissä - opintojaksolle osallistuvat opiskelijat oppivat lastensuojelua pääosin opiskelijoiden ja ammattilaisten tuottamien videoiden ja oppimistehtävien avulla. (Kuva 7.)

KUVA 7. Videon ”Nuoren huolet perhehoidossa” esiintyjät Oiva ja Karoliina. Kuvauspaikka Oamkin Mahdollistava koti (kuva: Päivi Tervasoff)

Schroderus Mira, lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Tervasoff Päivi, lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Lähteet

- [1] Määttä, A., Laine, S. Schroderus, M. & Tervasoff, P. 2021. Kohti sijaishuollon ammattilaisuutta. Oamkin sosionomiopiskelijoiden ajatuksia lastensuojelun sijaishuollosta ja siihen liittyvistä opinnoista. Osaamista sijaishuoltoon -hankkeen raportti. Hakupäivä 2.12.2021. <https://osaamistasijaishuoltoon.fi/wp-content/uploads/2021/05/Kohti-sijaishuollon-ammattilaisuutta.pdf>
- [2] Laine, S., Schroderus, M. & Tervasoff, P. 2021. Sijaishuollon osaamisen tarpeita kartoittamassa. Sijaishuollon koulutustarpeet ja yhteistyö laitosten ja oppilaitosten välillä ammattilaisten ja nuorten näkemänä. Osaamista sijaishuoltoon -hankkeen raportti. Hakupäivä 2.12.2021. <https://osaamistasijaishuoltoon.fi/wp-content/uploads/2021/03/Sijaishuollon-osaamisen-tarpeita-kartoittamassa.pdf>
- [3] Schroderus, M. & Tervasoff, P. 2021. Näin saamme sosionomeja lastensuojelun sijaishuoltoon. Osaamista sijaishuoltoon -hankkeen blogi 4.6. Hakupäivä 20.10.2021. <https://osaamistasijaishuoltoon.fi/nain-saamme-sosionomeja-lastensuojelun-sijaishuoltoon/>
- [4] Sarkkinen, M. 2020. Kävelykokous – ajatustenvaihtoa ulkoilmassa. Työpiste 11.11. Työterveyslaitos. Hakupäivä 2.12.2021. <https://www.ttl.fi/tyopiste/kavelykokous-ajatustenvaihtoa-ulkoilmassa/>
- [5] Savolainen, E. 2021. Sosiaalipedagogiikka asiantuntijuuden markkinoilla. Tutkimus sosiaalipedagogisen asiantuntijuuden tulkinnoista metaforien kautta. Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto. Hakupäivä 2.12.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-3713-1>
- [6] Kangastie, H. & Mastosaari, P. 2016. Oppimisen organisointi – opas opettajille Osaamis- ja ongelmaperustainen oppiminen Lapin ammattikorkeakoulussa. Lapin amk:n julkaisuja C, oppimateriaalit 1. Hakupäivä 2.12.2021. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-316-123-8>
- [7] Hakamäki-Stylman, V., Huusko, M. Kilpeläinen, P. & Väätäinen, H. 2021. Sosiaali- ja terveysalan ammatillinen ja korkeakoulutus. Arviointien keskeiset tulokset ja kehittämissuosituksat. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.

Tiivistelmät 11:2021. Hakupäivä 2.12.2021. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2021/11/KARVI_T1121.pdf

METATIEDOT

Tyyppi: Blogi

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 4/2022

Julkaisuvuosi: 2022

Tekijätiedot: Schroderus Mira, Tervasoff Päivi

Oikeudet: CC BY-SA 4.0

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2022020317553>

Tiivistelmä: Opintojakson luominen ja kehittäminen on usein yksittäisen opettajan työtä. Ammattikorkeakoulun, työelämän ja opiskelijoiden yhteistyötä tiivistämällä saisimme enemmän työelämälähtöisiä opintojaksoja. Osaamista sijaishuoltoon -hankkeessa lisättiin sosiaalialan opiskelijoiden ja ammattilaisten yhteistyötä sekä korkeakouluopetuksen että hanketoiminnan synergiaa kehittämällä yhdessä eri toimijoiden kanssa lastensuojelun opintojakso. Sijaishuoltoa perheissä ja yksiköissä -opintojakson kehittämiseen osallistuivat Oulun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Projektiharjoittelu-opintojakson puitteissa, joka toteutettiin sosiaalipedagogiikkaa ja osaamis- ja ongelmaperustaista oppimista hyödyntäen.